

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj.

(Priloga Vrtnu.)

Štev. 12.

Ljubljana, dné 1. decembra 1897.

V. tečaj.

Na sveti večer.

(Slika. — Spisal Ivan.)

(Konec.)

III.

Začudeno so se pogledovali družega dne pri Mohorjevih drug drugega, ko niso nikjer našli malega Stanka. Ugibali so to in ono, iskali ga tu, iskali ga tam, a vse zaman.

Čez nekaj časa opomni Gregor, da je našel zjutraj vrata odprta, dasi je prvi vstal. Martin seveda se je togotil in jezil nad nepremišljenostjo onega, ki je pustil ključ v vratih, česar pa ni storil nihče drug, kot on sam, kakor je bila pri hiši že stara navada. Grizlo ga je namreč močno, kaj bodo sedaj ljudje o njem dopedovali, kako je trdosrčen in brezbrizen, njegovi otroci pa so bili tega še celo veseli, ker jim sedaj tako nihče ne bo mogel niti smel lepih igračic proč jemati.

Komaj stopi gospodar Mohorjev malo trenutkov pozneje na hišni prag, pa se prikaže vaški cerkovnik

na dvorišču, naznanjajoč že od daleč, da ima zanj nekaj važnega. In res, cerkovnik mu v groznem začudenju začne pripovedovati, kako je našel danes na vse zgodaj, ko je šel dan zvonit, na cerkvenem pragu vsega prehlajenega, skoro na pol zmrzlega Stanka. Nesel ga je takoj v svojo hišo, kjer sedaj nevarno bolan leži in grozovito blede . . . Ob otrokovi postelji stojé tudi gospod župnik, pričakujoč skoro otrokove smrti.

Martin je bil kakor okamenel.

»Kaj, on je pri vas? Kako — kako pa je ven prišel? Jaz sem mu odkazal v spodnji sobi posteljo, a ga zjutraj nisem več našel. Ne vem zakaj, ne vem kam, kako je odšel«, hiti Mohorjev v prvi zadregi. Potem pa se napoti nazaj v hišo, se prepravi godrnjaje in v skrbeh deloma tudi za svoje dobro ime ter odide k cerkovnikom.

Nekoliko pred njim je tjekaj prišel tudi okrajni zdravnik. Štel je ravno silne udarce žiline na desnici Stankovi, ko vstopi oskrbnik bolnega deteta.

»Ne bo nič«, izpregovori zdravnik naposled zelo važno, »otrok je prehudo prehlajen; k večjemu še jeden dan preživi.«

Varuhu je bilo ko na živem oglju. Njegovo srce se je ob pogledu na bolnega otroka vender-le omehčalo in sveto je obljubil v bodoče biti usmiljen . . . . Jedenkrat si je skrivaj celo otrnil dve svetli solzi.

»Gospod zdravnik, bodemo prenesli malega k nam, na moj dom, v mojo hišo? Jaz sem varuh njegov«, ogovori Martin Mohorjev pol boječe, pol proseče zdravnika.

»Smrti ni potreba prenašati iz jedne hiše v drugo; preje bi pazili na otroka, preje«, bil je kratki, a zapovedovalni odgovor zdravnikov.

Stanko je ostal torej pri cerkovnikovich, varuh njegov se pa napoti zvečer zopet k njemu, nič več se nadejajoč, da ga dobi še živega. A bil je še živ.

Drugega dne pride Martin zopet, a Stanko še ni umrl, umrl ni tudi naslednjega dne, temveč jel je na obče začudenje okrevati. Ni bilo še preteklo popolnoma tri tedne po oni osodepolni noči, ko bolnik popolnoma

okreva na telesu. Na duhu pa Stanko ni okreval. Ona mračnost je ostala v njegovi duši, a vrhu tega je škodovala bolezen tudi njegovemu sluhu — postal je gluha.

Takega so poslali nazaj k Mohorjevim, kamor je prišel z glupim nasmehom in motno gledajoč okrog sebe. V sobi so bili ob njegovem prihodu vsi otroci navzoči; igrali so se z njegovimi igračkami.

Ko Stanko vstopi, pozdravijo ga zopet z glasnim smehom, hiteč poskrivat igrače. On jih je seveda zapazil, a ni se več zjokal, nasprotno: on se je tudi zasmel, a zasmel se tako rezko in glupo, da so se ga otroci v resnici zbal — —

IV.

Čeprav se je zima vedno bolj bližala, vendar niso hoteli Mohorjevi otroci ostati v izbi, kjer je prebival odslej gluhi Stanko, sedeč kot nekdaž v kotu vlažnem in mrzlem, vedno nasmihajoč se in s široko odprtimi očmi gledajoč po izbi.

Bil je skoro vedno sam in pred njim na tleh so ležale lepe igrače, katerih so se otroci tudi začeli bati, ker so Stankove. Le pisanega konjička je držal slaboumni sirotek trdo in krčevito.

Sosedje so prihajali sprva večkrat ga obiskavat, nosili so mu karkoli in so ga pomilovali. No, Stanko se je tudi njim smel, sosodje so se ga pa na vse zadnje navadili in niso več prihajali.

Prve snežinke so že krile zemljo. Vrabci so postajali čim dalje bolj nadležni; silili so že celo na skedenj, ker jim je jelo na polju hrane zmanjkovati. Iz vaških dimnikov se je čim dalje bolj na gosto kadilo, ljudje so se začeli zbirati okrog pečij. Otroci, ti so že tudi vedno bolj nadlegovali babice in dedeke, ki vedó povedati tolikanj lepega in zanimivega. Starejši pa so se sestajali, meneč se, kam pojdejo po mah za jaslice, kam po pastirčke, kje so bile lani najlepše jaslice, kako jih bodo letos sami delali sebi in Jezuščku na veselje, vrhu tega pa še o mnogih tako zelo važnih rečeh . . .

Samo pri Mohorjevih je bilo letos nekako mrzlo in tiho. Češče so sedeli otroci okoli peči sami, ko se nakrat razlegne vedno bolj glupi smeh Stankov in so preplašeni zbežali ven v kuhinjo. Samo pri Mohorjevih se niso letos pogovarjali o jaslicah in o lepem božičnem večeru — —

Kaj ne da, moji otročiči, kako žalostno, kako žalostno! Kaj ne, da se vam smili ubogi Stanko, da se vam smilijo tudi ubogi otroci, ki so se že dovolj pokorili za svoje grdo ravnanje.

A že vidim, vi hočete še kaj več zvedeti o Stanku.

Čujte, vedno je bolj hiral in hiral, njegovo še-le okrevalo telo je jelo zopet bolehati, čim dalje manj se je nasmihoval in zbolel je zopet nevarno, nevarno. — Bil je vsak dan slabši, le svojega pisanega konjička ni izpustil.

Usmiljeni ljudje, ki so zvedeli za njegovo bolezen, začeli so na novo prihajati, nekateri izmed njih seveda deloma tudi zato, da napasejo svojo radovednost. Ti so trdili, da mali bolnik več ne učaka svetega večera, drugi jim pa niso hoteli verjeti tega in so trdili nasprotno, da jih učaka še več, nego li vsi skupaj.

A ti poslednji so se motili.

Stanko ni več okrevail in, ko se je svetega dne neobičajno mnogo ljudij zbralo ob njegovi postelji, je nesrečni gluhonemec izdihnil svojo dušo, nasmehnivši se tako ljubo, kot da čuje oni glas, ki ga je čul trikrat v prelepih sanjah, kot da vidi i sedaj one lepe dečke in ono hišo, svetlo kot solnce.

»A, glejte, glejte . . .« vskliknil je še in izpustivši konjička je bil že — angeljček.

Navzoči mu zatisnejo oči, Martin pa poskrbi, da se ravna ž njim vsaj po smrti — angeljčku dostojno . .

* * *

Dolgo zaželeni sveti večer je prišel. Po hišah so se lesketali lučini žarki po malih pastircih, po backih in po novorojenem Jezuščku v štalici med mahom. Nad njimi pa je veličastno plaval angelj, znaneč mir ljudem na zemlji.

Pred jasicami so klečali otroci, so se čudili in so molili, čuteč v srcu neko srečo in zadovoljnost, kot se jo čuti le na sv. večer.

Pri Mohorjevih pa ni bilo jasic, bil je tam angeljček sam. Neizrečeno bel in lep je ležal tu med lučicami gluhi Stanko, s čegar obličja je popolnoma izginila ona motnost in pobitost. Čudil se mu je vsakdo, kdor ga je prišel kropit.

Kar nakrat se oglasé zvonovi: a peli so tako ubrano in tako milo, kot bi hoteli vso srečo nebes izliti na zemljo. Čuli so se še posebno lepo na trati za Mohorjevo hišo. Tam so ljudje nocoj tudi najbolj hodili, z namenom na poti v cerkev pokropiti še angeljčka Stanka.

* * *

I nocoj, slušatelji mali, je sveti večer in nocoj je obletnica smrti malega mučenca. Kakor lani, tako gleda on tudi letos kot angeljček nad zvezdami na zemljo, kjer je mali Jezušček v jasicah, in ta pot tudi on kliče: Mir ljudem na zemlji, ki so v bedi in trpljenju svete in potrpežljive volje . . .

Vi pa pokleknite in priporočite se temu angeljčku, da bo i on med številom onih dečkov, ki Vas — če boste vedno pridni in pokorni — popeljejo v ono bliščečo hišo, svetlo kot solnce.

A glejte, luči pri jasicah so že prižgane, pohitite k njim in veselite se jih — saj je sveti večer nocoj! — —

Dež in solnce.

Potihnil besneč je vihar,
Vpokožil razljučeno silo,
In lepši ko preje je čar
Nebo nad naravo razlilo.

Ko v prsih človeških divjá
Nesreča in jad bolečine,
Jasneje se lice smehljá,
Ko sreča po boli zasine.

Andr. Rapè.

